

Razmišljajući o egzotičnim destinacijama zadnjih nekoliko godina, budi se stara želja da zaronim u jednom od najljepših mora, Crvenom moru. Međutim, sva nemila događanja još od mog zadnjeg posjeta Egiptu, 2005 god., su me odvrćala od tog nauma.

Doduše iako sam tada radio na brodu, jako loša situacija se osjećala na mom putu za HR, iskrcaj u vojnoj zračnoj bazi, putovanje uz rubove Sinaja kao kroz nekakvo iščekivanje da se nešto dogodi, prolazanje oružanih straža svakih 2-3 kilometra puta. U to vrijeme je u Sharm El Sheikh u bombaškom napadu srušeno cijelo jedno krilo hotela u Naama zaljevu.

Slijedi ulazak u predgrađa Kaira s prizorima iz predratnog stanja, oklopnim transporterima raspoređenima na ulazu u grad.

Prijavak u hotel na aerodromu je nalikovao ulasku u najstroži zatvor u Americi, visoki zidovi, naoružani stražari s AK-47, pregledavanje dna autobusa zrcalima, ulazak u lobi kroz rengen i metal detektore itd.....

Iako se pričalo još 2005. da su izbori lažirani od strane predsjednika Mubaraka, te je i tada

islamistička stranka bila odnijela pobjedu.

Rezultat svih tih tihih političkih smicalica su brojni mrtvi turisti te 2005. godine, napadi na turističke autobuse, ali i na domaće stanovništvo u željezničkom transportu nadomak Kaira.

Podsjetimo se da je zemlja od odlaska kralja s vlasti bila relativno cesto nestabilna, sjetimo se samo dolaska Nasser-a na vlast, vojnim pučem 1952 god., naslijedio ga Sadatt-a na vlasti, a isti je došao na mjesto predsjednika s vojne dužnosti kao najbliži Nasser-ov suradnik, u prethodnom vojnom puču, a svrgnut je atentatom na vojnoj paradi 1970. god.

Egipat često i ratuje sa susjedima (1948, '56-Englezi i Francuzi iskrcavanjem ponovo pokušavaju zauzeti Sueski kanal, '67, '73) ili pomaže arapskoj etničkoj grupi u susjednim zemljama kao što je to npr. Sirija, Jordan, Libanon, "okupirana područja Gaze i Zapadne obale", pa i to dodatno destabilizira regiju.

Danas su upravo česti upadi terorističkih skupina prema izraelskom dijelu zaljeva Akabe izvođeni preko sinajskog poluotoka.

Sve do 1979. god. najviši vrh Egipta, Mt.Catherine (2642m), je bio pod kontrolom izraelskih snaga, koje su pri samom vrhu imale vojnu bazu s heliodromom. Zadnje izraelske snage se

povače sa sinajskog poluotoka 1982. god.

Egipat je nakon sporazuma u Camp David-u 1979. god., a zauzvrat za izraelsko povlačenje sa cjelokupnog sinajskog poluotoka , priznao postojanje Izraela.

Danas u tom dijelu masiva nema vojnih snaga unutar zaštićenog područja koje nalikuje parku prirode, po načinu na koji se područjem upravlja.

- *Zadnjih godina, područje Sinaja je pod povećalom međunarodne javnosti zbog niza sofisticiranih bombaški napada.*

- *Zanimljivo je napomenuti da sam pri dnevnim prebacivanjima brodom prema mjestima zarona i otoku Tiran često prolazio uza samu vilu najstarijeg brata Osame Bin Ladena, impresivno zdanje s kupolom zvjezdarnice na vrhu. Nedaleko od nje je i luksuzna vila bivseg predsjednika Mubaraka. Spomenuti otok Tiran je točno na polovici između Egipta i Saudijske Arabije u zaljevu Akabe. Danas su tamo međunarodne mirovne snage, kao element mira, nakon 6-to dnevnog rata 1967. god., između Egipta i Izraela , a pristup turistima na sam otok nije dozvoljen.*

- *Koliko god nama strancima bila nepoznata unutrašnja politička previranja, u zadnjim dekadama, i različitosti među etničkim skupinama, ona su itekako prisutna u svakodnevnom životu Egipćana, a sve je kulminiralo "Arapskim proljećem/revolucijom" 2011 god. Uz islamsku većinu prisutne su i beduinske, berberske, nubijske, palestinske, iračke, te kršćanske manjine kao što su Kopti.*

Kopti su potomci hamitskih Egipćana, o čijem se kretanju na afrički continent zna malo ili gotovo ništa, a koji ni poslije arapskog i turskog osvajanja nisu prešli na islam, već su ostali kršćani monofiziti. Naziv Kopt je istodobno i etnička i vjerska oznaka. Njihov jezik je koptski, ali

upotreba mu se zadržala još samo u bogoslužju Koptske crkve. Danas ih ima između 10 i 15 miliona u Egiptu.

- *Tijekom izmjene vatre i hvatanja militanata od strane Izraelaca, na granici u blizini Tabe pogiba dvoje egipatskih pograničnih stražara kao rezultat pogrešne procjene izraelskih postrojbi. To izaziva bijes u Egiptu i vodi tome da Izrael popusta Egiptu da dovuče još snaga na Sinaj u svrhu održavanja sigurnosti.*

-
Prateći situaciju i političke promjene u Egiptu, dalje istražujem činjenično stanje u zemlji i ipak se odlučujem za put.

U egipatskoj ambasadi ishodujem vizu za "više ulazaka" (190kn), upozorenja o kritičnim situacijama nema, osim za trg Tahrir u Kairu, te put pod noge.

Interesantna je pojedinost o vizama za Egipat, naime, viza se može kupiti i na dolasku u Kairo ili Sharm El Sheikh, na aerodromu (15 USD), ali ako se odlučite posjetiti okolna područja i zemlje, te roniti u nacionalnim parkovima, posjetiti planinska područja, onda je potrebna spomenuta "puna viza".

U suprotnom se može zaista zapeti u Egiptu, te imati mnoge neugodnosti, a pogotovo će na rješavanje problema otići mnogo novca, u Egiptu vas svi i svuda traže novac makar vam samo otvorili vrata na automobile, pokazali smjer, slikali vas vasim fotoaparatom, odvezli vas već plaćenim prijevozom itd, kultura napojnica je izuzetno jaka i jako napadna.

Kao što spomenuh, prvotni plan je bio samo ronjenje, ali tko može odoljeti ne vidjeti još nešto, kad se već ide.

Pošto sam se pomalo i oporavio od ozljede ligamenata koljena, odlučujem se za dva najznačajnija vrha u Egiptu, Mojsijevo brdo i Mt.Catherine, kao nekakav osobni test.

Tu se opet nailazi na organizacijske prepreke u samom početku.

Postoje organizirane ture za posjet manastiru Sv.Katarina, ali ne baš i za uspone na Mojsijevo brdo, a pogotovo ne za planinu Catherine.

Agencija koju sam zamolio za organizaciju me je glatko odbila, jer da nemogu garantirati organizaciju ture.

Odlučujem malo dublje tražiti po internet i na stranicama mjesta St.Catherine, u podnožju Mojsijevog brda, nalazim na nekoliko beduinskih web adresa i kontakata.

Odlučujem se za onog čije stranice daju najviše podataka, te onog koji je zaista brzo i detaljno

odgovarao na upite, bez mnogo otezanja.

Poslije na planini i upoznajem Madjara Zoltana koji sve te stranice i održava, te živi po nekoliko mjeseci s beduinima.

Po samom dolasku u Sharm El Sheikh, ostavljam ostatak opreme za ronjenje u jednom od jeftinijih hotelskih smještaja u sklopu ronilačkog centra. Iduće jutro, oko 7h, nalazim se sa beduinom Ramadanom, te s vozačem krećemo beduinskim kombijem na 140km dug put prema manastiru i mjestu St.Catherine. Inače je za put od Sharm El Sheikha do manastira, u jednom smjeru, potrebno pješke i devama u prosjeku 3 dana.

U prošlosti je Sharm El Sheikh bio samo beduinsko i ribarsko seoce na rubu pustinje. Danas je to uzurbano turističko središte iz kojeg kreću sve poznate ture u okolici, a prisutni su i svi svjetski poznati lanci hotela.

Cijela okolica, ali i turistički grad Sharm El Sheikh su stvarno ispresjecani policijskim kontrolama, a prilazi šetnicama uz more i glavnim turističkim okupljalistima su blokirana kontrolnim točkama s malim naoružanim "pick up" vozilima i blindiranim pločama s blindiranim stakalcima za zaklon u slučaju puškaranja. Po cestama u gradu i prilazima nadzornim točkama je neviđen broj "ležećih policajaca."

Na putu razgovaramo o svemu i svačemu i odmah se dobro sporazumijevamo, te se osjećam opušteno s ugodnim domaćinima.

Uz obalu su inače dosta raspoređene vojne baze, pa većina cesta vijuga kroz klance ne tako

visokih , ali zaista strmih granitnih planina. Planinskim lancima se ni nezna broj, čini mi se.

Kad ih promatrate izgleda da ima nebrojeno mnogo vrhova, jer su planine jako nazubljene.

Uglavnom cesta kreće iz Sharm El Sheikhha prema Dahab-u, jos jednom zastićenom području, a otamo prema Taba-i, iz koje se brzom brodskom linijom moze prebaciti za Akabu u Jordanu, a nasuprot spomenutog grada je Eilat, izraelski grad.

U vožnji s domaćinima saznajem da je putovanje prema selu St.Catherine za Mubarakove vlade bilo mnogo otežanije zbog njegove netrepeljivosti prema beduinima.

Malo po malo kroz priču saznajem da se u njima rađao bunt i nezadovoljstvo vladinim zapostavljanjem beduinskih plemena i njihovih prava, te samog Sinaja kao regije.

Neke od otmica turista izvode beduini da iskažu nezadovoljstvo prema vladinim stavovima i politici i da ukazu na to da i oni postoje.

Turisti su u većini slucajeva odvođeni na sigurno mjesto, u beduinske kampove, u pustinji i bili ugošćeni maksimalno koliko to beduinski šator sa smještajem i hranom to moze omogućiti, svi su naknadno vraćeni vladinim snagama neozlijeđeni.

Također, se iz razgovora može razlučiti da je neke teme bolje ne komentirati, a u razgovor se inače u Egiptu lakše ulazi ako na pitanje o podrijetlu odgovorite da niste Amerikanac, to pitanje je jedno od prvih 5 na početku razgovora. Hrvati kotiraju jako dobro sta se tiče omiljenosti, ali stvarno dosta zahvaljujući nogometnoj reprezentaciji iz '98-me.

Egipćani su nogometni fanatici i većina njih koji rade po turističkim mjestima dolazi iz Kaira ili sjevernog dijela Egipta, a time su i iz obrazovanijih regija.

Ako bi se starije beduine pitalo, oni tu nebi znali puno o povijesti i kulturama, većina ih je nepismena, a ni ne služe se stranim jezicima, žive samo za pustinju i klance u njoj, te svojim tradicionalnim životom koji ponekad ima odlike meditacije. Mlađe generacije pohađaju osnovne škole, a žene se organiziraju i izradjuju tradicionalne odjevne i druge predmete kako bi se pridonijelo obiteljskim budžetima i boljoj emancipaciji tj. položaju žena u strogo konzervativnim sredinama.

Nakon nekih sat vremena vožnje i prije skretanja za selo St.Catherine zaustavljamo se na rubu kombinacije pustinje i planina, na prijevoju gdje beduini trguju svoje ruketvorine.

Pošto u tom području živi beduinsko pleme Jabaliyya (na jugu sinajskog poluotoku postoji 7 beduinskih plemena, od ukupno 14) moj domaćin i vozač poznaju trgovce , te stajemo popiti čaj, a oni koji su ovisnici o duhanu, kao moj vodič Ramadan, pripremaju "Shisha"-u, tradicionalnu vrstu vodene lule.

U dnu "pipe" se nalazi voda u ovalnoj staklenoj zdjeli, iz nje vertikalno ide metalna rezbarena cijev, a na vrhu se nalazi uvalni metalni zdjelasti dio koji služi za postavljanje žara tj. žeravice, a prethodno je tu postavljen duhan aromatiziran medom.

Dim se povlaci i otpuhuje iz cjevaste lule ili pipe smjestene pri polovini te velike lule, a jedini filter cini samo voda u dnu lule.

Po prici Ramadana jedna shisha ima snagu 30-ak cigareta s filterom, a on ih dnevno zapali oko 15-ak.

Pri tom ispijanju čaja i gledajući ih kako puše sheeshu stječem dojam da oni ponekad ni nemaju pojam vremena tj. užurbanosti ili da negdje moraju poći tj. požuriti.

Kavu rijetko piju, a većinom je to neizostavni crni čaj s divljom mentom ili nekom drugom aromatskom biljkom i šećerom po želji.

Nekoliko puta sam ljude u Egiptu priupitao da li piju voćne ili neke druge čajeve, ali oni su na to pitanje gledali s čuđenjem i čini se da je crni čaj njima zakon i jedino što vole.

Čaj dodaju u vodu "refužo" sta bi se reklo i ne cijede ga, pa dobijete i "fundac" na dnu.

U cijeloj toj ceremoniji ispijanja kave i pušenja duhana, beduini se doimaju veoma opušteno i

rado se znaju ispružiti po tlu u tradicionalnoj odjeći ne mareći za svu prašinu ili hoće li se uopće zaprljati.

- **Beduini Sinaja;** Nepristupačni tereni Sinaja su dom pustinjским lutalicama, od kojih većina živi na sjevernim djelovima poluotoka i čiji se brojevi kreću između 80-300 tisuća ljudi, a raspoređenih u 14 udaljenih plemena koja vuku porijeklo iz Jordana i sjeverne Saudijske Arabije, ali svako sa svojom kulturom i običajima. Neka od njih su; Sukwarka (sjeverna obala Sinaja), Tarabin (sjeverni i južni Sinaj), Tyaha (središte poluotoka), Haweitat (jugoistočno od Sueza), neka od 7 beduinskih plemena južnog Sinaja (Towara, Suwalha, Mizena - Sharm El Sheikh/Nuweiba područje, Jabaliyya – St. Catherine planinsko područje). Pleme Jabaliyya su izravni potomci Makedonaca poslanih od cara Justinijana da sagrade i štite manastir u 6-om stoljeću. Zahvaljujući stoljećima življenja u teškim uvjetima Sinaja Beduini su razvili sofisticirano razumijevanje svog okoliša. Strogi zakoni i tradicija reguliraju upotrebu dragocjenih resursa. Upotreba vode je strogo regulirana, a vegetacija pažljivo čuvana, što se vidi iz beduinske poslovice “uništenje stabla je jednako ubijanju duše”. Lokalni život se usredotočuje na klanove i njihove vođe (sheik-e) , te privrženost i gostoljubivost su potrebni i ključni čimbenici za preživljavanje u pustinji. Čaj se obično pije u rundama od tri ispijanja , a tradicionalni šatori su izrađeni od pletene kozje dlake, ponekad pomiješane s ovčjom vunom. Sinajski domicilni stanovnici su često ostavljeni

pozadi u utrci izgradnje na obali, te se ponekad na njih gleda sa nepovjerenjem zbog njihovih veza sa plemenima u susjednim zemljama, a i zbog optuzbi za kriminalnu djelatnost i povezanost sa terorističkim ćelijama na Sinaju.

Beduinske tradicije teže da postanu drugi veliki nosioc ekonomskog rasta na poluotoku, upravo kroz sve veću zainteresiranost turista za njihov način života.

Također, Egipatske organizacije za ljudska prava prijavljuju o povećanom progonu Beduinskog naroda, uključujući zatvaranje bez optužnica, te zlostavljanje od strane policije (sto je posebno bilo izraženo u doba Mubaraka, po pričanju mog vodiča).

Takvo stanje je izazivalo redovite prosvjede Beduina. Ovakvi odnosi, kao i gubitak tradicionalnih zemalja, zagađenje ribolovnih područja i prekomjerni turizam, pridonijeli su osjećaju marginalizacije i nemirima.

Naposljetku, sve vijesti i nisu loše, zaista, Beduini su nedvojbeno bolje organizirani i složniji nego ikad prije, a postoji nada da će egipatska revolucija na kraju donijeti više autonomije za plemena Sinaja.

Putnici namjernici mogu uvijek sniziti negativan odijek u svijetu tražeći obrte i usluge od beduinskih vlasnika, kupujući lokalno, ostavši informirani o bitnim pitanjima, te nikad se ne ustručavati ili bojati postaviti pitanja.

Tekst i fotografije: Pero Gabelić